

Debesuota, vėsu.
Saulė teka 6:32, leidžiasi 6:59.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60606
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LVIII

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

Chicago, Ill. — Penktadienis, rugsėjo-September 17 d., 1971 m.

Kaina 15c

219

J. CONNALLY IŠGASDINO BIZNIO PARTNERIUS

MOKSLININKAI NEATMETA MINTIES, KAD YRA APGYVENDINTŲ PLANETŲ

MASKVA. — Sovietų Sąjungos ir Amerikos Mokslo Akademijų surengta tarptautinė konferencija Bjurakane, netoli Turkijos sienos, aptarė žemės išsivystymo, civilizacijų atsiradimo, kultūrinės evoliucijos, kalbų ir kitus klausimus. Daug laiko buvo paskirta klausimui ar yra kitose planetose inteligentiškų būtybių ir ar verta bandyti su jomis susisiekti. Šis klausimas buvo išspręstas teigiamai. Mokslininkai sutiko, kad panašiai, kaip žemė, turėdama reikalingų chemikalų išsirutuliojo į savo dabartinę formą, taip pat galėjo atsirasti ir tolimose planetose, kurios žmonėms gali būti ir nežinomos.

Konferencija įsteigė du komitetus, kurių tikslas bus ieškoti būdų sugauti signalus iš tolimų planetų, jei jie būtų kieno siunčiami ir ieškoti būdų „astro inžinerijos“ technologijos pagalba stebėti tolimas žvaigždes, siųsti signalus iš žemės į erdvę, su viltimi, kad kur nors plačioje erdvėje yra civilizacijų, kurios bandys tokius signalus sugauti ir jį juos atsakyti.

Sovietų mokslininkų grupė pasakojė, kad pernai ji darė bandymus gaudydama signalus iš erdvės. Nieko konkretaus iš to neišėjo, signalai buvo sugauti, tik kilo įtarimas, kad jie atėjo iš atmosferos. Amerikoje 1960 metais tokių signalų gaudymą organizavo Vakarų Virginija Radijo Astronomijos Observatorija. Ji sekė tik dvi netoli esančias žvaigždes, tačiau jokių signalų iš ten nepagavo.

Mokslininkai kėlė įdomių klausimų. Vienas pareiškė, kad gali būti taip, kad beribėje erdvėje visi tik gaudė signalus iš kitur, bet niekas pats nesuiešio. Tokiu atveju tokių signalų niekas ir nepagauna. Sunkumų sukėlė ir dideli atstumai. Jei radijo bangos keliauja šviesos greičiu, ir tuo atveju pasiekti net arti esančią žvaigždę signalas užtrunka kelionėje 20 metų. Su tolimomis planetomis signalų pasiekimas užtruktų dar ilgiau. I dabar iš žemės pasiekiamas signalas, kurie keliaus kelias gentkartes, gali atsiliepti tik būsimieji tų tolimų planetų gyventojai.

Mokslininkai sutiko, kad, jei erdvėje yra pažangų civilizacijų, jos su dėmesiu gaudė įvairius radijo ir šviesos signalus iš aplinkinių planetų ir žvaigždžių.

Čilė uždarė spaudos agentūrą

SANTIAGO. — Čilės vyriausybė uždarė amerikiečių spaudos agentūros UPI įstaigą Čilėje, nes ta agentūra skleidusi pasaulyje nepalankias žinias apie dabartinę Čilės vyriausybę. Maršalistų prezidentui Allende'ui ypač nepatiko agentūros paskelbtos žinios apie jo slapto susitikinėjimą su komunistų vadais Kolumbijos ir Ekvadoro vizitų metu. UPI Čilėje turėjo 15 korespondentų.

Čilės vyriausybė priversta elgtis atsargiai, nes ji turi parlamente didelę opoziciją. Prezidentas buvo susitikęs su krikščionių demokratų vadais ir pažadėjo jiems nuosaikiau žvelgti į socializmą, jei jie neparems nacionalistų partijos pasiūlymo išmesti iš pareigų ekonomikos ministrį, kuris savo paties nuožūra pradėjo konfiskuoti kai kuriuos privačius fabrikus.

IŠ VISO PASAULIO

PARYŽIUS. — Hanojaus ir Viet Congo atstovai Paryžiaus taikos derybose pakartojo savo septynių punktų planą. Pirmiausia reikia išvažiuoti visiems amerikiečiams, po to sudaryti tautinės vienybės vyriausybę, kurioje nebūtų Thieu. Tada bus galima lengvai susitarti dėl kitų punktų.

TOKIO. — Trys japonų policininkai buvo užmušti ir 120 sužeista jaunų komunistų, kurie priešinosi naujo aerodromo statybai, demonstracijose. Sudegintos trys policijos mašinos ir du traktoriai. Suimta 107 studentai.

ČIKAGA. — Trys Apollo 15 astronautai padovanojo Čikagos merui didelę mėnulio fotografiją ir menulėje buvusią JAV vėliavą.

SAIGONAS. — Vietname žuvo 49 komunistai mūšiuose Mekongo deltoje.

ALLEN TOWN. — Mack Truck įmonė paskelbė, kad ji atidėjo savo planus statyti sovietams sunkvežiminių fabriką, nes JAV vyriausybė nedavė leidimo.

PONTIAC. — Tie tėvai, kurie protestuodami prieš mokinių vyriausybę neleidžia vaikų į mokyklą, buvo įspėti, kad jiems gresia teismo baudmė.

ČIKAGA. — Federalinis teismas kelia bylą Panamos laivui, kuris išplėję nešvarią alyvą Calumet upėje.

SAIGONAS. — Sprogime naktniam klube žuvo 15 žmonių, jų tarpe 14 amerikiečių, dar 57 buvo sužeisti, jų tarpe 7 amerikiečiai.

◆ Praėjusią savaitę Vietname žuvo 14 amerikiečių ir sužeistų buvo 49.

Pasitarimai Baltuose Rūmuose

WASHINGTONAS. — Vakar prezidentas Nixonas priėmė gubernatorių konferencijos vykdomajį komitetą, kuriame yra keturi demokratai ir keturi respublikonai, jų tarpe Illinois gubernatorius Ogilvie. Baigiantis gubernatorių konferencijai Puerto Rico saloje, keli demokratai bandė praversti prezidentui nepalankias rezoliucijas, tačiau konferencija jas atmetė.

Šiandien prezidentas tarsis su kongreso abiejų partijų vadais. Pasitarimų tema — ekonominiai klausimai ir ką daryti po 90 dienų užšaldymo termino — ar ji praeiti ar pakeisti kitokiomis priemonėmis.

Ekonominius klausimus svarsto ir Atstovų Rūmų lėšų komitetas, kuris trečiadienį apklausinėjo eilę biznierių, kurie pritarė vyriausybės ekonominiam planui.

Izraelio kariuomenės moterų dalinys grįžta iš pratimų į kareivines. Moterų kariuomenė hebraiškai vadinama "chen", kas kartu reiškia ir "sąjunga". Jau ir atlikusios karinę prievolę merginos dažnai yra pašaukiamos į savųjų kursams.

LOJALIOJI SOVIETŲ OPOZICIJA PAČIŲ RUSŲ BOLŠEVIKŲ TARPE

MASKVA. — Kolumnistas Roscoe Drummond paskelbė sovietų slapto "Politinio dienoraščio" turinį. Kaip ir kita sovietų opozicijos slapta spauda, dienoraštis yra parašomas mašinėle ir spausdinamas mimeografu. Jo kopijos pateko ir į Vakarus. Sovietų Sąjungoje yra kelios opozicijos rūšys. Viena nekenčia rusų, nekenčia bolševizmo ir jo imperialistinės politikos, kuri pavergė daug tautų. Toje opozicijoje yra daugiau kitų sovietų tautų gyventojų, ne pačių rusų. Grynai religinė opozicija nekenčia režimo už jo ateizmą ir religijų persekiojimą. Trečioji opozicijos rūšis yra pačių rusų, bolševikų tarpe. Ji kritikuoja vyriausybę dėl jos vedamos politikos, tačiau nesiekia režimo nuversti, bet tik jį pakeisti, reformuoti jo vedamą politiką.

Drummond nurodo, kad ši opozicijos rūšis yra panaši į Amerikos opozicijos tam tikrą dalį, kuri protestuoja dėl JAV vyriausybės kai kurių veiksmų. Sovietų opozicija norėtų pasitraukti iš Viduriniųjų Rytų, panašiai, kaip amerikiečiai norėtų pasitraukti iš Vietnamo. Kritikuojama sovietų užsienio politikos. Ta opozicija norėtų didesnę dalį ginklams išleisti užsienio reikalams, o ne didesnę dalį investuoti naminių problemų sprendimui, todėl pasisakoma prieš neribotą raketų ir atominių ginklų statybą.

Iš to politinio dienoraščio matosi, kad opozicija siekia daugiau laisvės sovietų piliečiams. Jie turėtų ne tik priimti dekritikos valdžios sprendimus, bet ir patys kokių nors būdu dalyvauti jų sprendimų ieškojime. Valdžia turėtų artimiau bendrauti su visuomene.

Užsienio politikoje sovietų opozicija norėtų geresnių santykių su Amerika ir su Izraeliu. Pasisakoma prieš kišimąsi į kitų tautų reikalus ir smerkia mas Čekoslovakijos okupavimą. Daug sovietų mokslininkų, rašytojų ir menininkų eina šitos opozicijos pareigas. Jų pasiūlymams ir vakarų slapti raportai ateina per Radio Liberty atgal į Sovietų Sąjungą ir apie opozicijos mintis sužino platesni gyventojų sluoksniai.

Kinija būsianti priimta į J. T.

NEW YORKAS. — Jungtinių Tautų sekretorius U Thant spaudos konferencijoje pareiškė, kad Kinija nepriims vietos Jungtinėse Tautose, kol narių tarpe bus Taiwan vyriausybės atstovai. Taip Kinija pareiškė rugpjūčio 20 d. Šioje JT generalinėje asamblėjoje, kuri prasidės rugsėjo 21 d. Kinijos prieš

Indija sustabdys javų importavimą

NEW DELHI. — Indijos vyriausybė paskelbė, kad šių metų gale sustos visi javų importai iš Amerikos. Žemės ūkis Indijoje padarė tokią pažangą, kad galima sustabdyti apie 60% Amerikos maisto produktų importavimą. Javų Indija turės pakankamai, tačiau toliau teks įsivežti medvilnės, riebalų, pieno miltelių ir kitų baltyminių produktų.

Indija siekia tapti nepriklausoma nuo importų, nors kasmet gyventojų skaičius padidėja 13 milijonų žmonių. "Žalioji revoliucija" ryžių ir kviečių auginime leido indams pagaminti daugiau javų. Šių metų derlius buvo 108 milijonai tonų, net 8.5% daugiau už praėjusius metus.

Šių metų potvyniai Indijoje rodo, kad derlius irgi bus geras, nes žemės ūkio gamyba priklausoma nuo lietaus. Indija džiaugiasi, kad penkeri metai iš eilės buvo geri, lietingi. Tradicija sako, kad iš 7 metų tik du būna derlingi, du — labai prasti ir trys — vidutiniai. Paskutinį kartą blogi metai buvo 1965 ir 1966 m., kada javų buvo prikulta tik 75 mil. tonų.

Indijos valdžia dar turi daug rūpesčių su javų surinkimu, sandėliavimu ir paskirstymu. Gyventojai tegauja po 12 uncijų javų per dieną, kas turtingesnė šalyse yra labai mažas. Teks daug išleisti melioracijos darbams ir drėkinimo sistemoms statyti, tačiau vyriausybė žiūri ir ateitį su pasitikėjimu.

Nauju Economic Opportunity įstatymu direktorium paskirtas buvęs tos agentūros viršininkas pavaduotojas Phillip Sanchez. Įstaiga kovos prieš skurdą Amerikoje.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

◆ Uraganas, "Edith" vakar nuteriojo Louisianos pakraščius. Gyventojai, iš anksto įspėti, daug kas išvažiavo iš namų. Vienas žuvo. Vėjai siekė 90 m. p. v. greitį.

◆ Šiaurinėje Airijos bomba sužalojo policijos įstaigą. Keli teroristai pagrobė policininką ir nusivėžė jį į Airiją, kur jis vėliau buvo paleistas. Britų kariuomenė buvo apšaudyti keliuose miestuose.

◆ Jordano karalius Hussein pareiškė, kad jis leis sugrįžti palestiniečiams partizanams, jei jie pažadės bendradarbiauti su Jordano vyriausybe.

◆ Jugoslavijos prezidentas Tito pareiškė nenoris būti prezidentu iki gyvos galvos. Jis žada pasitraukti, kai kolektyvinė prezidentūra susitvarkys ir pradės darbą.

◆ Londone pasibaigė 10-ties pramoninių valstybių finansų ministrų konferencija. Nesutarta dėl valiutos padėties. Amerika liko viena, kitos 9 valstybės reikalauja nuvertinti dolerį. Sprendimo bus ieškoma už 10 d. Washingtono šaukiamoje konferencijoje. Finansų viceministeriams pavesta ieškoti išeities.

◆ Bona pranešė, kad šį mėnesį prasidės derybos su Čekoslovakija dėl santykių pagerinimo.

mimo reikalus yra daug žviesėnis, pareiškė U Thant. Kinija būsianti priimta savo sąlygomis.

Sekretorius griežtai pakartojo savo ankstyvesnį nusistatymą, kad nebus daugiau sekretorių, kai pasibaigs jo dabartinė kadencija. Jis nesutiks nei laikinai paskirti tose pareigose.

AMERIKA NENUVERTINS DOLERIO

"Draugai turi padėti", sako Connally

LONDONAS. — Amerikos izdo sekretorius John Connally nustebino visus Dešimties Grupės finansų ministrus, paskelbdamas, kad Amerika yra nutarusi savo 9 bilijonų prekybos deficitą paversti į 4 bilijonų perteklių. Tas reiškia, kad Amerika savo prekyboje siekia 13 bilijonų įplaukų, kurios turi ateiti nenuvertintinus dolerio ir nepakeitus aukso vertės. "Mes turime sunkumų ir mes jais dalinamės su pasauliu, lygiai kaip mes dalinomės savo turtais. Tam draugai ir yra" — pareiškė Connally susirinkusiems svarbiausių pramonės valstybių ministeriams.

Jordano karalius jaučiasi stiprus

BEIRUTAS. — Jordano karalius Hussein, sėkmingai sutvarkęs palestiniečių partizanų, įsteigė vienintelę Jordano politinę partiją — Tautinę Uniją. Kartu karalius uždraudė visą komunistų politinę veiklą. Karalius pareiškė, kad nauja Jordano politinė organizacija mobilizuos žmonių energiją kovai prieš Izraelį.

Jordanas jaučiasi stiprus ir nesiskaito nei su palestiniečiais viduje nei su kaimynine Sirija, kuri uždarė savo sieną su Jordanu. Neseniai Jordanas gavo iš Amerikos 90 tankų M-60 tipo ir gavo apie 200 M-113 šarvuotų automobilių. Amerika davė Jordanui ir 40,000 naujausių M-16 šautuvų ir kitų ginklų. Jau ir anksčiau Jordano kariuomenė buvo laikoma geriausia arabų pasaulyje. Naujai apsiginklavęs Jordanas turi greitą, disciplinuotą, galingą suduoti kietą smūgį, armiją.

Prieš metus Jordanas turėjo 60,000 vyrų padalinių į devynias pėstininkų brigadas ir dvi šarvuotųjų brigadas. Dabar kariuomenė perorganizuojama į vieną šarvuotųjų diviziją, vieną mechanizuotą ir dvi pėstininkų divizijas. Įdomu, kad pėstininkų dauguma laikoma prie Izraelio sienos, o šarvuočiai sutraukti rytuose, prie Sirijos sienos.

Rumunų reformos mokyklose

BUKARESTAS. — Rumunija, kurios prezidentas Ceausescu neseniai sugrįžo iš ilgo vizito Kinijoje, šių mokslo metų pradžioje pradėjo savo aukštesniųjų mokyklų programos reformas. Didesnis dėmesys skiriamas mokinių paruošimui praktiniam gyvenimui. Kelios garsios mokyklos pakeitė savo programas iš akademinio ir klasikinio turinio į profesinį turinį.

Rumunų valdžia pastebėjo, kad atsirado didelis tarpekdis tarp valstybės pareikalavimų ir mokyklose dėstomų dalykų. Baigę tas mokyklas jaunuoliai "viską žino, bet nieko nemoka". Mokyklos bus taikomos prie praktiško gyvenimo ir jo reikalavimų.

Rumunijos valdžia kartu reformuoja pramogų programas, įspėdama vengti Vakarų pasaulio kenksmingos įtakos. Kai kas šias valdžios pastangas vadina "kultūrinė revoliucija". Iš televizijos programų buvo išimtos kelios amerikiečių serijos, kaip nenaudingos rumunų dvasiai. Bandoma duoti daugiau liaudies kūrinių ir rimtesnių vakarų kūrinių.

Rumunai nesistengia atsirti nuo pasaulio, nes praplėstas svetimų kalbų mokymo tinklas.

Jugoslavų grupė Washington

WASHINGTONAS. — Vyriausybės pareigūnai patvirtino žinią, kad penkių asmenų Jugoslavijos delegacija, vadovaujama aukšto karininko generolo Veljko Kadijevič baigė Washingtono dešimt dienų vizitą. Pentagonas pavadino šią delegaciją "studijų grupe". Neskelbiama, ką jugoslaviai Amerikoje darė. Galimas daiktas, kad jie derėjosi dėl Amerikos ginklų.

Mokyklos turi vokiečių kalbą, kartu yra mokyklų su anglų, prancūzų, ispanų ir rusų kalbomis.

MUSŲ ŽEMĖ SUNKIAI SERGA

Tikrovė ir fantazija

Motto: Žemė serga odos liga, kuri užkrečia visą jos plūtą.
Tos ligos vardas: — žmogus!

(Dr. Peter Flawn, Texas university)

Nuobodu skaityti,
bet reikia

Skaitytojams net nusibodo spaudos lamentacijos apie miestų užuodijimus degalų suodžiais, dūmais ir dujomis ir upių bei ežerų užteršimus paplavų, atmatų ir srutų chemikalais. Juo nuobodžiaujanti girdėti, kad tos naujai įsteigtos ir brangiai kaštuojamos aplinkos švarai saugoti institucijos lyg per lėtai, tingiai ir nenoriai veikia.

Mes matome ir stebimi tik siaurą savo aplinkos akvratą, vieną miestą, bet jį yra šimtai ir tūkstančiai ne vien Amerikoje, bet Europoje, sovietų Eurazijoje, Japonijoje, kur pramonė ne kiek nemažiau teršia ir nuodija mūsų gyvenamos žemės kamuo-

lio vandenį ir orą. Įžangai bus pravartu priminti, kad vienui vienas keleivinis sprausminis lėktuvas perskridamas skersai Atlantą sudegina 35 tonas deguonio ir pagamina dukart tiek anglinio dvidegio, gi visi žino, kad deguonis yra mūsų gyvybės svarbiausias elementas, o anglinis dvidegis yra tuojautinė mirtis... Kiek per 24 valandas visame pasaulyje deguonio sudegina ir anglinio dvidegio pagamina tūkstančių tūkstančiai lėktuvų ir milijonų milijonai motorvežnių?

"Ilgojo Jono" dangoraižis
Chicagoje

Chicago miestas juo arčiau prie ežero, juo yra gražesnis, puošnesnis ir didingesnis. Šiuo

Chicago Tribune reporterio William Jones ranka, pamirkyta Cuayahoga upėje Clevelande 1967 metais...

DĖDĖS ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dėdės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus laikus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuviai galėtų žiemą pasiskaityti nupirkti Antano Rūko parašytą Vienišo Žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradijungs kiekvieną, kas jį atsimena ir pažinojo, o naujesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizdas gražia literatūrine forma pasakojimas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išeivių sviesuolių gyvenimu ir jų kietą, ideologinę veiklą.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaitio - Šerno gyvenimo bruožai. Išeido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJIENŲ" ADMINISTRACIJOJE

POEZIJOS VEIKALAI

Amžina tautos dvasia,
Laiminink mūsų stieki —
Vėl gyvenki mumsyse,
Giesmėje skambėki.

Vincas Jonikas

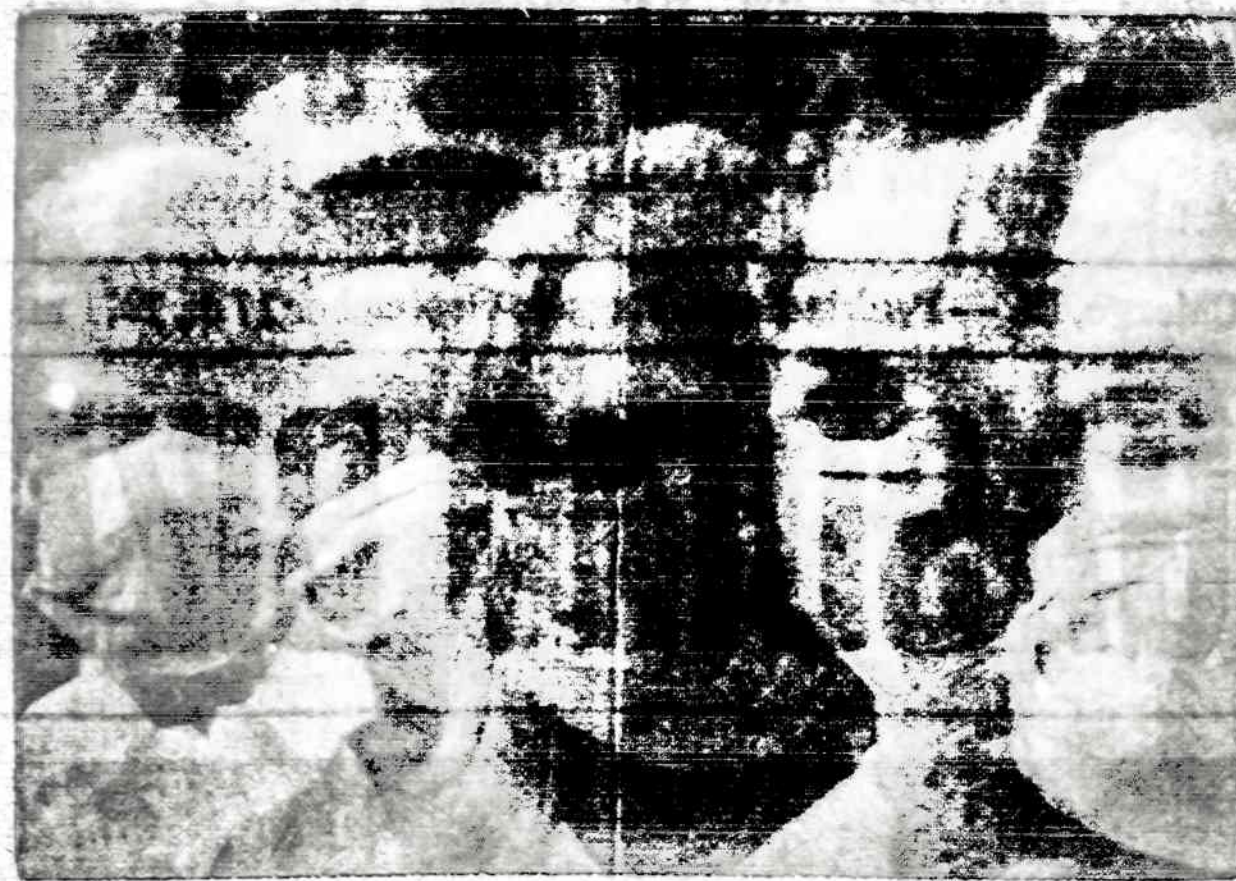
Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro tirpstantį sniegą liepia lazdynui išskleisti mažutį, deimantų spindulį žiedą, apkauso medžių šakas žarginais, kaip konfektams ir pamėgti įveda į gamtos vaizdą ir garsų stebuklus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaizduose svaioja, juokauja ir verkia poetai, pajėgami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

- Naujieneose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:
1. J. Augustaitis - Vaidilūnė, 2VAIGŽDŲ NAKTYS. Didelio formato, 126 psl. Kaina \$1.00.
 2. Jurgis Baltrušaitis, ŽEMĖS PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos. Kišeninio formato, 157 psl. \$2.00.
 3. Bernardas Brazdionis, DIDIOJI KRYŽKELĖ. Eilėraščiai. 112 psl. Kaina \$1.00.
 4. Kazys Bradūnas, SIDABRINIS KAMANOS. Premijuotas poezijos rinkinys, 95 psl. \$2.00.
 5. Burky Juze, EILERAŠČIAI IR RAŠTAI. 155 psl. \$1.50.
 6. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIESNIA VĖTROJE. Eilių rinktinė, 169 psl. Kaina \$3.00.
 7. Kleopas Jurgelionis, GLUDI - LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00.
 8. Anatolijus Kairys, AUKSINE SEJA. Eilėraščiai, 86 psl. \$2.00.
 9. Pranas Kozulis, DULKES EŽERE. Eilės, 62 psl. \$0.75.
 10. Pranas Naujokaitis, AUKSINIAI RAGELIAI. Lyrika, 64 psl. \$2.00.
 11. Alė Rota - Nakaitė, BE TAVES. Poezija, 133 psl. \$2.00.
 12. Nadas Rastenis, TRIJŲ ROZIŲ ŠVENTĖ. Eiliuoti pasakojimai apie 3 išvengtąs lietuvaites senovės laikais; su autoriaus iliustracijomis. \$5.00.
 13. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKŠČIAI, Antano Baranauko "Anykščių Šilelis", vertimas, 42 psl. \$2.00.
 14. Balys Rukša, UGNIES PARDAVĖJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
 15. Stasys Santvaras, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl., \$3.00.
 16. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, 5-ji lyrikos knyga, 152 psl. \$2.50.
 17. Petras Sagatas, SAULELIDŽIO SPINDULIUOSE. Eiliuoti kirėliniai, 92 psl., \$1.00.
 18. Petras Sagatas, PRAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl., \$1.00.
 19. Eugenijus Grudis, AGUONIS IR SMELIS. Eilės, 70 psl., \$1.00.
 20. Elena Tumienė, KARALIAI IR ŠVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl., \$2.50.
 21. Alfonsas Tyruolis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl., \$3.00.
 22. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos posmai, 55 psl. \$1.00.
 23. Ursulė Zemaitienė, SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS. Su trumpu jpr aprašymu ir gausybe dainų. 80 psl. \$2.50.
 24. Adomas Jasas, BUK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Noredami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsilankyti į Naujienu raštinę arba užsakyti pastu, pridodant čekį ar piniginį orderį.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

1980 metų mada: vietoje mini ir maxi sijonėlių mergaitės gatvėse dėvės kaukes, kuriomis skubiai užmaukšins nosis ir burnas automatiškai uždesintų keletą gurkšnių deguonies atsigerusios...

metu, po dviejų į kornų (kukurūzų) varpas panašių Marina City pastatų aukščiausias 100 aukštų yra John Hancock Building, populiariai vadinamas "Long John". Tas ilgas Jonas čikaigškiams yra pasidaręs kvėpuojamo oro barometras. Jis iš toliausiai matomas dienomis ir naktimis (kadangi apšviestas) ir iš to, kaip aiškiai matomas, gali spėti ar tą dieną arba naktį sveika ar kenksminga būti lauke ir kvėpuoti miesto orą...

Chicago miestas su priemiesčiais skaito lygiai 6.5 milijonus gyventojų, yra vienas stambiausių prekybos pramonės centrų ne tik JAV-bėse, bet ir pasaulyje; jo fabrikuose dirba apie milijonas darbininkų. Šio miesto traukinių, laivų ir autobusų susisiekimo sistema pastatyti kaštavo tūkstančiai milijonų ir tos sistemos vien išlaikymas kaštuoja \$180 milijonų metams...

Koks Chicagoje susisiekimo judėjimas, parodo neseniai vieją paprastą darbo dieną nuo 7 val. ryto iki 7 val. vakaro Roosevelt Road ir Lake Shore Drive pravažavęs motorvežinių skaičiavimas. Gauti tokie skaičiai: Privatių automobilių iš miesto išvažiavo 177,130; į miestą atvažiavo 200,548;

— Viršgatvinių ir požeminių traukinių išvažiavo 6,172, atvažiavo 6,227;

— Autobusų išvažiavo 18,849; atvažiavo 18,761;

— Taksų išvažiavo 34,214, atvažiavo 5,192;

— Tolimo susisiekimo autobusų išvažiavo 1,373, atvažiavo 1,357.

Visa tai ir visa kita kiekvieną dieną miesto oran paleidžia po 100 tūkstančių svarų anglies viendegio (carbon monoxide) kiekvienai ketvirtinai myliai, kitais žodžiais Chicago biznio centre kasdien palyja po 50 tonų suodžių! Kiek tokių dienų metų bėgyje? Wisconsin universiteto klimatologo prof. Reid A. Bryson apskaičiavimais dūmais ir suodžiais aptrauktų dienų Chicagoje 1930 metais buvo 20, bet 1967 metais jau buvo 320...

Neseniai vienas ekologas pasakojo per televiziją, kad mes turime lygiai dešimties metų bėgyje apvalyti savo aplinką arba... Arba nutukti. Arba būti palaidoti po savo atmatų (garbage) kalnais. Arba nusinuodyti žuvimi, paukštimis ir vaisiais, kurie vis labiau persunkia DDT nuodais, naftos išpildomis ir kitokiomis kenksmingomis medžiagomis. Atrodo, kad gamta nebeįstengia apsisvalyti. Gavus vėjas, geras sodrus lietus ką anksčiau apvalydavo orą ir vandenį, staiga pasidarė nebeefektingi...

Žmonijos laukia dinosauro
likimas

Tai būtų dar nobiliausia, nes dinosaurai išnyko visiškai dėl kitokių priežasčių negu tų, kuriuos gresia žmonėms; jie nebuvo pasiekę tokios "civilizacijos" kad užnuodytų savo gyvenamąją aplinką ir nebuvo žemėje tiek prišvieję, kad būtų reikėję gyventi megalopoluose ir dangoraižiuose kaip dabar žmonės gyvena ir veisiasi tokia greičybe, kad 3,000 metais, tai yra po dar vieno tūkstantio metų, jei žmonės

žemėje dar gyventų, žmonių masė žemėje būtų žemės masę atsvėrę, kaip kompiuteriai apskaičiuoja! Taigi, žmogui gresia ne dinosauro likimas, o jo paties prakeikimas ir daug greičiau negu dinosaurai.

Prezidentas Nixonas vienoje reikšmingoje kalboje dar pernai pasakė: "1970 metai absoliučiai turi būti metai, kada Amerika sumokės savo skolas praeičiai, atstatydama savo oro, vandens ir mūsų gyvenamosios aplinkos švarą. Tai yra tikriausiai dabar arba niekuomet".

Deja, į tai kiekvienas pesimistas atsako — "niekuomet", kadangi norint tikriausiai atkurti taršos problemą reikšia atkurti visos ekonomijos pagrindą — privačias korporacijas. Mūsų motinos gamtos eksploatacija ir prievartavimai sukūrė medžiaginės gerovės prabangą, bet masinė produkcija iššaukė masinį medžiagų ekvivalentą ir masinę taršą, taip kaip prabangiausias medžiaginės gerovės šalies JAV senatorių, kongresmanų ir mokslininkų grupė neseniai buvo susirinkę senato rūmuose, anot Chicago Daily News, "pasitarti apie žmonijos galą"... Tai buvo padėjimas žmonių, naikinančių save teršiant savo aplinką iki tol, kol gyvybė pasidarys nebeįmanoma.

"Mums jau nebepakaks laiko", pasakė sen. Hughes iš Iowa.

"Okeanų produktumumas" baigsis mūsų vaikų amžiuje", manė sen. Gaylord Nelson iš Wisconsin.

"Los Angeles mokyklų vaikams jau draudžiama per daug žaisti ir bėgioti kad nepavargtų smogo pavojaus dienomis", pranešė Barry Weisberg iš San Francisco. Nepaisant viso to, pasigirdo tik šia diena tesirūpinančių balsai:

"Galbūt, kad turės būti pakeista visa tai, ką mes dabar skaitome esminiais mūsų bendruomenės elementais", susirūpino sen. Saxbe iš Ohio.

Ar tai mes turėtume išsizdėti progrose? nuaidėjo balsai spaudoje.

Iš naujaujų progreso aistros pagautų šimtamilijoninių tautų yra Japonija, kur isteriška lenktyniojanti technologija per keletą dešimtų pokario metų orą padarė tirščiausią visame pasaulyje ir Tokio gatvėse jau operuoja deguonį mažais kiekiais pardavinėjimo kioskai. Už kelis centus gami keletą sekundžių patraukti į plaučius gryno deguonies (oxygeno) ir vėl užsimovęs ant burnos orą košiančią kvėpavimo kaukę eini toliau...

Deja, negeresnės perspektyvos ir mūsų žemės žemės pusytuliui. Štai kokias perspektyvas 1970—1980 dešimtmėčiui piešia trys Chicago Sun-Times tyrinėtojai studijoje "A Science-Fiction World":

1960-70 metų technologijos tikslas buvo ištirti Mėnulį. Šio dešimtmečio (1970-80) lenktynės bus kaip kiti gyviems žemėje.

Vis didėjantis aplinkos skriaudimas atvedė industrinius kraštus prie katastrofos krašto. Jei perspėjantieji ženklai bus ignoruojami, pasaulis 1980 metais gali turėti:

— Deguonį pardavinėjančius

automatus gatvių kampuose...

— Brangios kainos bonkomis pardavinėjama vandenį iš nedaug belkusių šaltinių, išvengusių troškinančios mirties.

— Kalnus atmatų-laužo, užimančius daugiau žemės ploto negu daugumas miestų. Atmatų pašalinimas kaštuos daugiau negu kaštavo originaliai produktai.

— Daržovės įmanomos nusipirkti tik turtingiesiems, kadangi jų labai truks. Parazitams naikinti chemikalų (pesticidų) ir dirbtinų trąšų vartojimas turės bumerango efektą sumažinant pasėlių derlius.

— O jei galėtum matyti per tirštai purviną orą, pamatytum, kad miestai savo architektūra yra panašūs į 1970 metų miestus, tik daug aukštesni, didesni ir ankštesni — ir parkų visai nebėra...

Mokslinės fikcijos pasaulis? Bet pagalvokite apie šiuos perspėjimo ženklus:

Ribotame skaičiuje Japonijoje jau naudojamos deguonį pardavinėjančios mašinos. Erie ežeras jau miręs ir beveik visos upės Ilinojuje jau nebeįėjia

apsišvarinti, kadangi dėl į jas sutekančių srutų ir trąšų nepaprastai vešliai auga alga. Nitratai (azotinių medžiagų kiekiai jau kai kuriose Vidurvakarių ir Kalifornijos vietose vandenį padarė pavojingą gerti. Kietųjų atmatų kiekiai auga tokia sparta, kad daugumas miestų turi didelius sunkumus rasti vietas kur jas padėti...

Mokslininkai pranašauja baisią ateitį, jei tuojau pat nebus griebtasi akcijos. Bet, nors dėl artėjančios krizės jie visi sutaria, deja nuomonės dėl rezultatų skiriasi.

J. Pr.

(Bus daugiau)

REMKITE TUOS BIZNIERIUS,
KURIE GARSINASI
"NAUJIENOS"

DR. KAZYS GRINIUS

ATSIMINIMAI IR MINTYS

II tomas, 1962 m. Gražiais viršeliais. Kaina \$5.00.

Išleido Dr. Kazio Grinio Komitetas. Knyga galima nusipirkti "Naujieneose" už \$5.00, užsakant pastu reikia pridėti 25 centus pastu išlaidoms apmokėti. Taip pat galima įsigyti ir pirmąjį "Atsiminimų ir minčių" tomą (neįspūta) už \$2.00.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street — Chicago 8, Ill.

Astra ir Alfredas Šalčiai

VIENTELIS PRAMOGINIŲ DAINŲ KONCERTAS

1971 m. rugsėjo 19 dieną, 5 val. p. p., Jaunimo Centre 5620 S. Claremont

Po koncerto vyks šokiai ir veiks kavinė.

Gros Mike Drost orkestras.

Biletai gaunami Marginiuose, 2511 West 69 Street ir Margučio raštinėje, 2422 West Marquette Road.

Kainos: 2, 3, 4 ir 5 dol.

Visi kviečiami dalyvauti.

Rengia MARGUTIS

Not everyone buys Bonds for retirement.

Not everyone buys bonds. Especially since the new Higher Interest Rates went into effect. U.S. Savings Bonds now pay 5% interest when held to maturity of 5 years, 10 months (4% for the first year thereafter 5.00% to maturity). However like that makes Bonds a great way to save for the extra things that make living a little bit more fun. Books, vacations, campers, a place on the lake or in the mountains. Things you can enjoy while you're still feeling young. You can get your savings plan started by joining the Payroll Savings Plan where you work or the Bond-a-Month Plan where you bank. Start saving now. Bonds are far more than saving.

Take stock in America. Higher paying U.S. Savings Bonds.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

PENSILVANIJOS VALSTIJA - ADV. FRANK ZOGO TĖVYNĖ

(Tėsinys)

ATSPARUMAS
NUTAUTEJIMUI

Ir nuliutėjimo atveju Pensilvanijos lietuviai yra parodę daug didesnio atsparumo, nei tai būta kitose kolonijose. Juk ne paslaptis, kad yra daug atsitikimų, jog net jau antrosios kartos lietuviai dideliuose miestuose dingsta, lyg pasinerdami į Atlanto gelmes. Jie net nuslepia savo kilmę, ir jų jau nebeprisiskaito lietuviškam reikalui. Tuo tarpu Pensilvanijos lietuvių tarpe, nors vyksta pakitimas, nuliutėjimas, bet ne tokiu jau audringu tempu. Tos kolonijos yra jau gana senos. Dabar jų daugumą sudaro trečioji, ketvirtoji ir net penktoji karta. Jos jau nebe gaivinamos naujos ateivių bangos. Ir iš naujų ateivių į Pensilvaniją tėra lyg atsitiktiniai vos vienas kitas nuklydęs. O žiūrėk, ten vis dar tebėra gyva toji lietuvių ugnis. Dar vis tebeveikia daug lietuviškų parapijų, dar suskamba lietuviškas žodis, daina. Dar yra tebeveikiančių ir tų senųjų draugijų, net savo pradžią turėjusių su pačių pirmųjų lietuvių čia apsigyvenimu. Net ir tie, kurie jau nebekalba lietuviškai, vis dar save laiko lietuvių kilmės. Net 1970 metų gyventojų sąrašuose dar labai daug yra užsirašiusių lietuvių. Ji, matomai, buvo stipriai veikiama lietuviškas kraujas dar vis reiskiasi tose kolonijose. Ro-

ADV. FRANK ZOGAS

Advokatas Frank Zogas yra gimęs 1921 metais kovo 17 dieną Vandergrift vietovėje, Pensilvanijos valstijoje. Be abejo, jo tėvai buvo geri lietuviai, jei išmokė jį ne tik lietuviškai kalbėti, bet įdiegė ir tą lietuviškos širdies meilės kibirkštį, daug yra užsirašiusių lietuvių. Tad lietuviškas kraujas dar vis reiskiasi tose kolonijose. Ro-

isugūdę, pasidarydamas tikrai susipratusių lietuvių tautinuiose kultūrinuose reikaluose... Trumpai tariant adv. Frank Zogas išaugo ne vien amerikietiškoje sąmonėje, bet savo mąstymo būdu yra artimas mūsų tautos įgintam charakteriui.

Jau iš jaunystės jis pasižymėjo veikumu, ypatingais gabumais moksle. Dar jaunuose metuose jis baigė Dubuques me universitetą, gaudamas diplomą gamtos mokslų bakalauru laipsniu. Ilgai nedelsęs jis stojo į Georgetown universitetą, Law school, Vašingtone, D. C. Ten jį baigė, gaudamas teisių daktaro laipsnį. Dabar priklauso šioms organizacijoms: Lithuanian Chamber of Commerce, Archer Road Kiwanis Club, Chicago Bar Association, Director Archer National Bank. Nors ir vedęs jis lietuviško mąstymo būdo nesikratė. Taip, rodos, ir jo šeimoje atsispiria lietuviškos tradicijos. Jis turi ir gausų atžalyną. Sūnus Robertas, nors dar tebeina 18 metus, jau studijuoja Notre Dame universitete, Kazys ir Paulius — Brother Rice High School, duktė Zuzana šv. Danieliaus mokykloje.

Matyti, jį vilioja ir pačio lietuviško gyvo veikimo aplinka. Jis žinojo, jog Čikaga, ta mūsi praminta išieivijos lietuvių sostinė, yra neapalankama ne tik savo gausumu čia gyvenančių lietuvių, bet ir, be abejo, savo tautine, kultūrine, visuomenine ir ekonomine veikla. Tad jis su žmona Catherine ir su visa šeima 1952 metais atsikėlė į Čikagą. Čia dar jam reikėjo išlaikyti egzaminus iš tų dalykų, kurie buvo skirtingi šioje valstijoje. Juos išlaikė, pradėjo verstis advokato praktika ir turėjo teisę vesti bylas visuose teismo instancijose. Greit, žinoma, užsimezgė ir platesnės pažintys. Taip pat greit jį, kaip gerą teisinį reikalingą žinovą pasikvietė teisiniu patarėju ir kelios lietuviškos bendrovės ir verslo įstaigos. Tokiu teisiniu patarėju jį 1954 metais pasikvietė ir Midland Savings and Loan bendrovė, veikianti Brighton Parko lietuvių kolonijoje. Mirus ilgametui jos prezidentui, August Saldukui bendrovės nariai — direktoriai išrinko adv. Frank Zogą 1967 metais šios bendrovės prezidentu, kaip gerai suprantantį vesti bei tvarkyti tos bendrovės reikalus.

Midland Savings and Loan bendrovė savo užuomazga laiko 1914 metus. Tais metais buvo suorganizuota Brolių lietuvių statybos ir paskolų bendrovė. Laikui bėgant ji persiorganizavo į Midland Savings and Loan bendrovę. Jau po keturiolikos ar penkiolikos metų šiai bendrovei vadovauti buvo išrinktas Augustas Saldukas. Jis tose prezidento pareigose išbuvo iki pat savo mirties 1967 metais. Vėliau šioje bendrovėje dirbo sekretorės pareigose ir jo žmona, kuri, vos trims mėnesiams praslinkus, mirė. Šiuo metu bendrovės reikalai tvarkomi gerai, aksargiai, rūpestingai, prisilaikant taup-

Atlantos simfoninio orkestro dirigentas Robert Shaw įvairiose nuotakose koncerto metu.

mo, bet jos augimas buvo labai, labai lėtas. Dar, berods, 1952 metais ji nebuvo pasiekusi net milijono dolerių. Jos augimas paspartėjo, kai į direktorių tarpą įsijungė ekonomistas Adolfas Baliūnas, dabartinio Metropolitan Banko viceprezidentas. Dabar jau vadovaujama adv. Frank Zogo Midland Saving and Loan bendrovė pasiekė virš 11 milijonų dolerių sumą ir jos rezervo santaupos siekia net 1.250.000 dolerių. Jei prie to pridėtume dar nuosavus namus, inventorių, tai, tur būt, ta suma padidėtų dar šimtu kifu tūkstančių dolerių. Pastebėtina, jog grynai amerikietiškoje tokiose bendrovėse toks atsargos kapitalo santykis su indėlių sumos santykiu yra retokas atvejis. Žinoma, bendrovė yra indėlininkų kiekviena sąskaita apdrausta iki 20.000 dolerių.

Perėmęs bendrovės reikalų tvarkymą adv. Frank Zogas deda visas pastangas jos augimą paspartinti ir pačių taupytojų geram patarnavimui užtikrinti, kad lietuvių vadovaujama bendrovė visais atžvilgiais būtų deramoje aukštumoje. Jis pasistengė, kad bendrovės tvarkymo darba būtų įtraukiama naujų pajėgų, turinčių tinkamą kvalifikaciją, patirties ir gerai nusivokiančių finansiniuose reikaluose. Kartu norėjo ir sustiprinti ją ir pačios lietuvių reikalų suprantančiais asmenimis. Dabar Midland Saving and Loan bendrovės vadovybė — valdybą ir direktoriatą sudaro šie asmenys: Frank Zogas, prezidentas ir direktoriai — Alfonsas Norkus, John Evans, Frank Woidat, Joseph Dargis, Bruno Jonikas, V. E. Schissel ir kontrolierius Jonas Gaizutis.

Vieno Brighton Parko taupytojo nuomone, adv. Frank Zogas Midland Saving and Loan bendrovei esąs, kaip Pensilvanijos kalnų lietuviškas granitas. Tai esąs tikras lietuvis, pilnai jaučias ir suprantas ne tik ekonominius mūsų reikalus, bet ir visą mūsų tautinę kultūrinę veiklą ir remias mūsų gerus užmojus. Jam jis labai tinka ir savo būdu. Esąs amerikietiška paprastas, prieinamas ir pokalbyje lietuviškai nuoširdus. Tad ir lietuviams taupytojams esą labai džiugu, jog jis to lietuviško supratimo rėmuose remia mūsų spaudą, radiją, labdarą ir kultūras

KAI KAS IS TOLIMOS PRAEITIES

Landknechtai buvo vadinami XIV—XVI amžiuose Europoje sandomieji kareiviai. Landsknechtus pirmiausiai organizavo Maksimilianas I-sai kare su prancūzų karaliumi Liudviku X.

Rokoko laikotarpis prasidėjo su Eocherini minueto ir su Mozarto Kleine Nachtmusik, maždaug tuo laiku kai prancūzų karalius Liudvikas XIV mirė 1715 m. Po to buvo nužudytas Liudvikas XVI 1793 m. Tai buvo paskutinis didingas, elegantiškas stilius ne tik muzikos, dailės, architektūros srityse, bet kartu ir tam tikro luomo gyvenimo menas.

1924 m. Kaune leisto kultūros žurnalo "Milda" pirmojo numerio kronikos skyriuje apie Čiurlionį rašoma:

"K. M. (turi būti: M. K. — Mikalojus Konstantinas) Čiurlionio galerija. Kartais girdėti iš visuomenės nusiskundimų dėl Čiurlionio galerijos. Tikrai pasakius, verta kuo ir susirūpinti: juk Čiurlionio paveikslai yra tiek brangūs, kurių gal reta kur pasaulio terastum. Reikia rimtai susirūpinti tautos genijaus kūriniais".

Dailininkas Antanas Žmuidzinavičius barė Čiurlionį ir patarė jam mesti niekam nesuprantamą dailę. "Piešti reikia taip, kad visi žmonės suprastų. Tada darbus parduoti bus galima".

Čiurlionio dvasinė dovana ir įvalga įsikūnijo to laiko visuomenėje peranksti, kai menas visų radikaliskumu Prancūzijoje išėjo viešumon, visuomenei nepasiruošus jom suprasti. Muzikos srityje Čiurlionis buvo daugiau rasiruošęs, negu dailėje, todėl jis bandė pravesti muzikos ir dailės (tapybos) analogiją humanizmo temomis tam tikrais simboliais betarpiškai — be jokių pašalinių įtakų. M. S.

Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbūvis, privalo susipažinti su žemiau išvardintomis knygomis. Čia suminėtas knygas galima užsisakyti Naujienose.

Lindas Dovydėnas. MES VALDYSIM PASAULI. Atsiminimai ir intymūs dūmonys apie bolševikmetį Lietuvoje dviejuose tomuose. Kainuoja po 4 dol. tomas. Juose yra 517 psl.

Jurais Gliada, SIMAS. Platus literatūrinis aprašymas apie Simo Kudirkos nabėgimą ir jo išdavimą rusams. Tragedija įvairių bendradarbių ir tiltu statytojų su sovietais esantį mitų miglose apie besikeičiantį komunizma. 158 psl., kaina 3 dol.

Jurais Gliada, AGONIJA. Romanas, 408 psl., kaina 5 dol. Aprašoma Lietuvos vyriausybės kapituliacija prieš bolševikus ir jos narių elgesys tragikoje dienos.

Stefanija Rūkienė, GRIZIMAS Į LAISVĘ. Šiurų tremtinės atsiminimai, parašyti ramiu klasišku stiliumi apie sunkią paversto lietuvių dalia. Aprašoma bėdas ir stilius prilygsta geriausiam esantisio rašytojo Pearl Buck kūriniams. 526 psl., kietais viršelais, kainuoja 6 dol.

Juozas Kapočinskas, SIAURINGOS DIENOS. Atsiminimai apie džiugią Lietuvą, bėgimą nuo bolševikų ir gyvenimą tremtinių stovyklose, Vokietijoje. 273 psl., kietais drobės viršelais, kaina 4 dol.

J. Audėnas. PASKUTINIS POSEDIS. Minučių tikslumu aprašyta naktinės nedrįklausomos Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išvyskės nesikeičias komunizmo klaidingumas pavergiant tautas ir asmenis. 270 psl., \$4.00.

ČIKAGIETIS IŠPŪNIAI KOMUNISTŲ PAVERTTOJ LIETUVOJ. Autorė buvo Vilnius. Trakusė Druskininkuose. Kaune, Naudakinoje, Klaipėdoje ir Palangioje. Vairūs aprašymai, ka ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ka tai žmonės pasakė. 95 psl., \$1.00. Yra taip pat išversta į anglų kalbą.

D. Kuraltis. MAGIŠKŲJU KILIMU Į VILNIŲ. Kelionės į Lietuvą išpūdziai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl., \$3.00.

D. Kuraltis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEŽNIES UŽDANGOS. Autoriaus pastabuma neapgauna turistų ir asistrono pronaanda bei užmaskavimai. Abi knygos parašytos lengvu, gražu stiliumi.

V. Maciūnas. VINČAS KREVĖ SAVO LAISKUCIUS 1944-54 m. 49 psl., \$1.00. Didžiojo klasiko mintys ir rūpesčiai apie išviltos kultūrinį gyvenimą. Skurdū tremtis jį nepalenkė bendradarbiavimui.

Komunizmas yra žiaurus. Bet jis ir jo vadaai yra ne mažiau įtakingi. Pasiuokime visi, skaitdami Krizo Perlepio 77 ANEKDOTUS. 52 psl., \$1.00.

Šie ir kiti leidiniai yra gaunami

NAUJIESE, 1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

atsilankant darbo valandomis arba užsakant paštu ir pridėdant čekį ar piniginę perlaidą.

GEROS DOVANOS

Šios knygos parduodamos dabar "Naujienose" su didėlimis nuolaidomis:

Dr. A. J. Gussen — DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis. Kietais viršelais, vietoje, \$4.00 dabar tik \$3.00
Minkštais viršelais tik \$2.00
Dr. A. J. Gussen — AUKŠTA KULTūra — ŽIAURUS ŽMONĖS. Kelionės po Europą išpūdziai. Vietoje \$2.00 dabar tik \$1.50

Galima taip pat užsisakyti paštu, atsilykus čekį arba money orderį.

NAUJIESE.

1739 SO. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILL.

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė,
Aplie senus laikus.
Kai atvirai ir laumės
Skrajojo po laukus...

S. Petersonienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar kryžstaivalai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemčiūgų mūsų mažiesiems bei jaunimui:

1. N. Butkienė. VELYKU PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVY-NUKĖS, 34 psl. su 8 apsakymėliais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršelais, kainuoja po 1 dol.

2. Vanda Frankienė. Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka mažiesiems. Jūratės Eidukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražūs leidinys. \$1.50.

3. A. Giedrius. MURKLYS, 24 apsakaitės vaikams. Dail. V. Siman-kevičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80.

4. Stasė Vanagaitė. Petersonienė. LAUMĖ DAUMĖ. 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingąsias laumes Tėvų Zemeje. Labai gražūs leidinys, didelio formato, kietais viršelais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kaina 5 dol.

5. Maironis. JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.

6. R. Spalis. GATVĖS BERNIUKO NUOTYKIAI. Apsaka jaunimui ir senimui. Dail. A. Trinkūno viršelis ir iliustracijos. Išeido Dr. Vydušo Fondas, 528 psl. Kaina 4 dol.

7. Juozas Švaisas, ŽAUNUS PENKETUKAS, apsakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės. Didelio formato, kietais viršelais, puikus 77 psl. leidinys. \$3.00.

8. Jonas Valaitis. SENOVES LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Iliuoti padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais. 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuotų vaikams perkamas dovanas — pusę knygų, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukšty.

NAUJIESE.

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIESE,

1739 S. Halsted St., Chicago, ILL. 60608

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antras, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%
5%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000, OR MORE,
2 YEAR MATURITY

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai
Aprausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, ILL. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

Subscription Rates:									
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per three months, in other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year; other countries \$23.00 per year.									
15 cents per copy, 15 c. on Saturday									
Dienraščio kainos:									
Chicagoje ir priemiestuose									
metams	\$22.00								
pusei metų	\$12.00								
trims mėnesiams	\$7.00								
viename mėnesiui	\$3.00								
Kitose JAV vietose:									
metams	\$20.00								
pusei metų	\$11.00								
NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Seštadieniais — iki 12 val.									
<table> <tr> <td>trims mėnesiams</td><td>\$6.00</td></tr> <tr> <td>viename mėnesiui</td><td>\$2.00</td></tr> </table>		trims mėnesiams	\$6.00	viename mėnesiui	\$2.00				
trims mėnesiams	\$6.00								
viename mėnesiui	\$2.00								
<table> <tr> <td>Kanadoje:</td><td></td></tr> <tr> <td>metams</td><td>\$22.00</td></tr> <tr> <td>pusei metų</td><td>\$12.00</td></tr> <tr> <td>viename mėnesiui</td><td>\$3.00</td></tr> </table>		Kanadoje:		metams	\$22.00	pusei metų	\$12.00	viename mėnesiui	\$3.00
Kanadoje:									
metams	\$22.00								
pusei metų	\$12.00								
viename mėnesiui	\$3.00								
<table> <tr> <td>Užsieniuose:</td><td></td></tr> <tr> <td>metams</td><td>\$23.00</td></tr> <tr> <td>pusei metų</td><td>\$13.00</td></tr> <tr> <td>viename mėnesiui</td><td>\$3.50</td></tr> </table>		Užsieniuose:		metams	\$23.00	pusei metų	\$13.00	viename mėnesiui	\$3.50
Užsieniuose:									
metams	\$23.00								
pusei metų	\$13.00								
viename mėnesiui	\$3.50								
<table> <tr> <td>Naujienuos eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienu Ben-drovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. Haymarket 1-6100.</td><td></td></tr> <tr> <td>Pilnųjų reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.</td><td></td></tr> </table>		Naujienuos eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienu Ben-drovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. Haymarket 1-6100.		Pilnųjų reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.					
Naujienuos eina kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienu Ben-drovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. Haymarket 1-6100.									
Pilnųjų reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.									

Toks rašymas vienybės nestiprina

Amerikos Lietuvių Tarybon yra susibūrusi didelė Amerikos lietuvių dauguma. Jai priklauso pačios didžiausios Amerikos lietuvių politinės organizacijos, gausūs fraternalūs susivienijimai ir besimokinančio jaunimo draugijos. Amerikos Lietuvių Taryba turėtų leisti knygą, liečiančią Alto tikslus, ir stiprinančią tiems tikslams siekti reikalingą įvairių organizacijų vienybę, nežeminant vienų ir neignoruojanč kitų.

Siomis dienomis Amerikos Lietuvių Taryba išleido vienos politinės grupės paruoštą knygą. Išangos ruošėjas norėtų, kad knygoje esanti "graži medžiaga ir graži inspiracija" būtų naudinga ateinantiems "laisvės kovos darbininkams". "Kovos darbininkams" gal ji kartais ir bus naudinga, bet kovotojams ji negalės duoti reikalingo impulso, nes pati knyga yra gerokai nudažyta grynai katalikiškomis spalvomis. Būtų buvę daug geriau, jei knygą būtų išleidusi paskutiniu metu veiklą atgaivinus ir garsėti pradėjusi katalikų federacija.

Leonardas Šimutis, knygos "Amerikos Lietuvių Taryba" autorius, yra daug dirbęs visuomenės veikėjas. Jis nuo "savo žmonių" yra daugiau nukentėjęs, negu nuo lietuvių tautos priešų, rodos, būtų galėjęs parašyti įdomią, faktais paremtą, tikslią vieningos Amerikos lietuvių veiklos istoriją. Jis buvo tos veiklos priešininkas, jam yra žinomos tos veiklos įvairios smulkmenos, jis būtų galėjęs paruošti tikrai visiems lietuviams naudingą tikslios informacijos vadovą. Autorius to nepadarė. Autorius nepajėgė išskirti galvos aukščiausią partinės politikos ir smulkios veiklos būdingos tendencijos.

Kol Dr. Pijus Grigaitis buvo gyvas, panašiai rašytos istorijos Altas būtų neleidęs. Dr. Grigaitis reikalavo, kad tarybos nariai turėtų progos susipažinti su leidžiamos knygos rankraščiu. Rankraštis nebuvo parodytas ir knyga nebuvo leidžiama. Taryboje knyga leisti nutarimas pravartas pirmame posėdyje po Dr. Grigaičio mirties. Joks leidėjas knygos neleidžia, nesuipažinęs su rankraščiu. Šiuo atveju visas reikalas būtų išsėjęs ir naudą pačiai knygai ir visai Amerikos Lietuvių Tarybai. Dar geriau būtų buvę pačiam autoriui, nes pasitarimų metu būtų nurodyti netikslumai ir nušifuoti aštrūs kampai.

Autorius primena momentą, kai arkivyskupas kardinolas Strich pareikalavo tikslios informacijos apie paskutinius to meto įvykius rusų okupuotoje Lietuvoje. Kar-

BITĖS IR JŲ DARBAI

(Tęsinys)

Tranai

Tranai yra vyriškos lyties ir jokių darbų neatlieka. Svarbiausia trano gyvenimo paskirtis — vaisinti motiną. Tačiau tranai priskiriami ir kitų nuopelnų. Manoma, kad šeima, turinti tranų, yra darbingesnė, ir viso bityno bitės energingesnės. Ši mintis, gal būt, ir teisinga, nes su tranais bitės jaučiasi natūraliai, kaip jų prigimtis reikalauja, o bitės labiausiai darbingos būna tik tada, kai jų gimtos avilys, bet jie labiau laikosi toje šeimoje, kurioje užaugo.

Tranai, ieškodami motinų, nusikrenda nuo savos šeimos gana toli. Kartais iki 3 km. ir toliau. Bitės svetimus tranus gerai priima. Toli skridami tranai daž-

nai žūva, todėl jų daug reikia, kad bent dalis pasiektų kitas ne-giminingas šeimas. Be to, lauke tranas, kaip didesnis ir mažiau vikrius, labiau puola įvairius paukščius ir vabzdžius. Žinoma, kitas šeimas pasiekia stipriausi tranai. Iš didesnio skaičiaus daugiau atsiranda geriausių, kurie greičiau apvaisina motiną. Taip vyksta natūrali tinkamesnių veislių tranų atranka.

Tranų išvėjimas

Tranai reikalingi motinoms apvaisinti, todėl jie auginami, kai šeimoje gali atsirasti jaunos motinos, tai yra kai bitės dar gali spiesti. Bitės spiečia Amerikoje gegužės, o Lietuvoje birželio mėnesiais meduonės metu. Rudenį meduonėms pasibaigęs, bitės nespiečia, todėl ir tranai nereikalingi. Bitės tranus nustoja maitinusi ir suvaro

dinolas turėjęs vykti į Washingtoną ir vyskupų konferencijoje pasakyti kalbą. Laiko informacijai paruošti buvo nedaug. Pradėta visur dairytis, iš kur gauti reikalingos medžiagos. Niekur jos nesimatė. Medžiaga buvo surasta ir kardinolui įteikta. Kardinolas vyskupams pasakė gerą ir naudingą kalbą. Vyskupai buvo patenkinti ir lietuvių buvo patenkinti. Tuo metu net ir žvirbliai nesučiurškė, kad kardinolui kalbą apie Lietuvą paruošė Dr. Pijus Grigaitis. Kaip Dr. Grigaitis, taip kard. Strich yra mirę. Autorius, rašydamas istoriją, šiuos dalykus būtų galėjęs paminėti, bet jis nutylėjo. Tuo tarpu rado reikalo pasakoti apie Dr. Grigaičio "susirūpinimą" kunigų maldai kalbėti. Dr. Grigaičio pastaba, jeigu ir buvo padaryta, greičiausiai buvo sarkastiško pobūdžio, bet autorius rado reikalo ją savo istorijon įrašyti.

Knygos pradžioje pasakyta, kad rankraštį tikrinę ne tikai kalbininkai, bet įvairūs patarėjai, o Altiui brangiai kainavusi knyga, vis dėlto, pradėdama tokiu sakiniu:

"Lietuvos likimas jau buvo nuspręstas nelem-tam, slapta susitarime tarp Vokietijos Trečiojo Reicho ir Sovietų Rusijos po Lenkijos nugalėjimo ir pasidalinimo". (L. Šimučio "Amerikos Lietuvių Taryba", 11 psl.)

Argi Lietuvos likimas buvo nuspręstas po Lenkijos nugalėjimo? Lietuvos ir pačios Lenkijos likimas buvo nuspręstas dar prieš Lenkijos nugalėjimą, kai dvi galingos valstybės — nacių Vokietija ir komunistų Rusija — susitarė pradėti karą. Šių dviejų valstybių valdovai pasirašė karo pradžios sutartį 1939 metų rugpjūčio 23 dieną, o vokiečių karo jėgos įsiveržė į Lenkiją tikrai tu pačių metų rugpjūčio 1 dieną. Ši faktą žino pats autorius, jį turėtų žinoti ir tikrintojai.

Jeigu rankraštis būtų parodytas Dr. Grigaičiui arba kuriam kitam atidžiam skaitytojui, tai šis netikslumas būtų pataisytas. Būtų išvengta ir daugiau netikslumų, smulkinančių autorių ir nuvertinančių knygą. Visiems Amerikos lietuviams būtų maloniau, jei Šimutis būtų parašęs tikslios ir netendencingos informacijos knygą.

avilys, kurį nors kampą. Tranai be maisto nusilpnėja, ir tada bitės juos išmeta.

Tranai mėgina grįžti, bet bitės jų neleidžia. Jeigu kai kuriose šeimose tranai neišmetami, tai galima įtarti, kad jos motinos neturi arba motina nevaisinga, arba motina sena ir žiemą dažniausiai žūva.

Kai kurios bičių gyvenimo savybės

Bitės gerai atsimena savo avilio vietą ir grįžta į ją. Bitės 5-6 dienų amžius išskrenda iš avilio apsisivalyti ir susipažįsta su avilio aplinka iki 3 km. Tokiu būdu iš 3 km. nuo avilio bitė gali surasti savo avilį. (senesnės bitės gali surasti savo avilį nutolusias iki 14-15 km.). Bet šita bičių savybė sudaro sunkumų bitininko darbams. Pavyzdžiui, jeigu avilį perkeltume nors pusę metro į šoną, bitės naujoje vietoje lakos neranda, o skraido toje vietoje, kur ankščiau buvo laka. Neradamos lakos, susimeta savo avilio senoje vietoje ant žemės arba ant žolių, o paskui nusikrenda į artimiausius avilius. Bet čia dažniausiai būna nužudytos.

Kad bitės greičiau surastų lakos naują padėtį, avilį galima perkelti ne daugiau kaip 1 metr. tiesiai į priekį arba atgal, taip pat tiesiai kairėn arba dešinėn, bet kad nebūtų arčiau kito avilio su bitėmis. Esant arčiau kitam aviliui, bitės sulėks į jį. Avilio laka galima pasukti nedaugiau kaip 30°. Avilio lakos padėtį galima keisti arba vėlai vakare, kai bitės jau nebeskrido, arba anksti rytą, kol bitės dar nepradėjo skraidyti. Geriau vakare. Kad bičių mažiau nuskristų į seną vietą, reikia jas priversti apsisūti naujoje vietoje. Tam tikslui vakare, pakeitus avilio lakos padėtį, laka ištraižai pridengiamo lentele arba palaidai žole, bet taip, kad bitės laisvai galėtų išeiti.

Rytą bitės, ant lakos radusios klūtį, pakyla į orą ir apskraido. Pastebėjusios naują avilio padėtį, jos sugrįžta į avilį, esantį naujoje padėtyje. Jeigu avilį reikia pakartotinai perkelti, tai galima daryti neankščiau kaip po vienos dienos. Tačiau avilio vietai bičių atmintis nelabai apri. Jeigu perkelta avilį su bitėmis palaikytume 3-4 dienas šalta ir tamsiai, tai išleistas bitės naujai apskraido, išžiūri į naują aplinką, o į seną vietą nusikrenda daug mažiau. Išleidžiant bites, laka reikia pridengti ištraižai lentele arba palaidai žolėmis. Naktimis laka galima atidengti.

Bitės nuklysta į svetimus avilius. Kiekviena bitė, iš savo moti-

nos paveldi tam tikrą kvapą, todėl kiekviena bičių šeima turi savotišką skirtingą bičių kvapą. Pagal jį sargybinės bitės atskiria savas bites nuo svetimųjų. Savas bites jos laisvai leidžia į avilį, o svetimas sulaiko. Bitė, nutūpusi ant prielakio, tuojau supranta, kad pateko į svetimą avilį, ir prašo sargybinių, kad ją įleistų. Jei atskridusioji turi su savimi nektaro ar žiedadulkių, tai sargybinės ją leidžia į avilį, nes turi nektaro ar žiedadulkių kvapą, kuris nustelbia bitės kvapą. Jei atskridusioji bitė neatsineša nei nektaro, nei žiedadulkių, tai asmeniškai bitės kvapas būna aiškus. Bitės supranta, kad atskrido svetimą bitę, todėl jos į avilį neleidžia. Dažniausiai bitės nuklysta, užkluptos smarkiios audros. Tada bitės skuba namo ir nepastebi, kad pateko į svetimą avilį. Daug atskridusių bičių sargybinės nespėja sulaikyti ir jos patenka į svetimą avilį, bet avil-

yje svetimas bitės pažįsta ir dažniausiai nužudo. Kad bitės lengviau pažintų savo avilius, jie dažomi įvairiomis spalvomis, statomi grupėmis ir lakomis į įvairias puses, kad prie jų būtų krūmai arba medeliai. Kad bitės lengviau pažintų savo avilius, vidudienį, kai daug bičių skrenda į darbą, ant prielakių ir lakose būna daug išsirikiavusių eilėmis bičių, jos pakėlusios pilvelius, avilius vėdina ir toli nuo avilio nupučia savo kvapiosios liaukos kvapą. Tokiu būdu bitės iš tolo jaučia savo šeimos kvapą.

Bitės jaučia laiką

Vieni augalai savo žieduose nektarą gamina visą parą (dieną ir naktį); kiti gamina tik vidudienį arba tik po pietų. Bitės greit prisitaiko ir tiksliai prie tų augalų atskrenda tą valandą, kai žieduose atsiranda nektaro.

(Bus daugiau)

GRAŽIOJI VASARA

Graži buvo šių metų vasara, kaip ir besakytų. Ne tik nuo pat kalendoriuje atžymėtos pradžios, bet ir ketelį savaitę prieš tai dar, gamta raliau giedra žydroma ir, anot liaudies posakio, saulė žeme ritinėjos. Nei viena savaitgalį darganos nesutrukdė darbo žmonėms leisti iš miškų saugones, parkus bei ežero vėsiąs bangas gaivintis ir išsėtis, grūdintis ir sveikti.

Nepraleido nė Alvdas nei vieno savaitės šeštadienio, o ir viena — kitą sekmadienį. Lithuanian Plazos miškelyje, Marquette parku vadinamam, suruošti popietės su vakarojimais lietuviams po atviru dangumi. Programą sudarė muzika ir dainos, kartais paskaitos, skaidrės bei muzikiniai filmai. Gysvarbiausioji programos dalis — tai tyras kvapą lengvinantis oras ir vaiki aplinkos žaluma, išlinanti akis bei pojūčius. O pri-tyrusios virėjos alkaną pamaitino ir ištroškusį pagirdė.

Nepastebimai į atėjo ir rug-sėjis, daugelio norimas padaryti rudeniu, nors iki kalendorinės jo datos trunka trys savaitės laiko. Vasariškai karštas oras Chicagoje pirmąjį visų laukta Darbo Dienos savaitgalį praskiedė kai kur ir su lietuviu (sekmadienį); kartu sudrumstė ir nuotakas, kai reikėjo grįžti į pastoges. Tačiau pirmadienį vėl buvo gražu.

Alvdas šiame savaitgalio buvo paruošęs turiningą programą su vaidinimu prie gražios dekoracijos ir geros muzikos kaip užsklandą vasaros vakaronių

sezonu atvirame ore. Tai įverti-no didelę dalį lietuvių gausiai susirinkę šeštadienio vakare. Yra sakoma, kad darbą vainikuoja jo pabaiga. To tikėjosi ir Alvdas. Deja, su liūdesiu tenka paminėti, kaip likimo pirštas palietė vieną artistų vaidybos metų, staiga netekusią žado. Kad ir greit buvo nuvežta ligoninė gelbstinti vietoje dviem daktaram, bet žado nebeatgavo... Vakaro tojus apgaubė liūdesio skraistė

Atsiviekindamas su parku, Alvdas dėkoja visiems lankiusiems vakarones lietuviams. Taip pat visiems dirbusiems prie vakaronių paruošimo alvudičiams. Valdyba kartu su vyrausiu darbuotoju ir vadovu Dr. J. Adomavičiū nuosirdžiai dėkoja už gero maisto pagaminimą ir sklandų publikos aptarnavimą. Ypač visai šeiminkinei Marijai Bosienei ir jos talkininkėms: Marijai Gotceitenei, Elzbietai Kleizenei, Onai Paukštenei, Marijai Lukosevičienei, Onai Vilkaskeienei, Stasei Varnaitienei ir dyem nenorinčiom būti žinomoms. Didį padėką priklauso techninio darbo atliek-jams: Antanui Kleizai, Jonui Kaunui, Vincui Kulšui ir kt. bei Anei Kirvaitytei.

Artinantis žiemos sezono mėnesinių vakaronių ciklui jau ki-osė, salėse, Alvdas tikisi toli-mesnės paramos tiek iš darbuotojų, tiek iš publikos lanky-mo.

O. Algminienė

BIZNIERIAI, KURIE GARSINIA "NAUJIENOS", — TURI GERIAUSIA PASIEKIMĄ BIZNYJE

Klaipėda ordino valdžioje (1252 - 1255 m.)

9

Pagal jį, Ordinas, susitaręs su Kuršo vyskupu, negaisto laiko, bet tuojau pradėjo steigti Klaipėdą. *Eiluita Livonijos kronika*, cil. 3625 — 3654 praneša, kad pats magistras atvykęs pajūriu su gausiu karių ir statybininkų būriu prie Danės ir Nemuno santakos, ir viena atvykusiųjų dalis užėmusi nakvynei namus, kuomet kita nakvojusi pajūryje. Pilies statybos darbai vyko sparčiai ir magistras, padaręs kelius žygius į apylinkę, atgabėjęs laivais į pilį maisto ir visokių reikmenų, palikęs joje geriausius savo karių būrį, grįžo į Kuršą ir spalio mėn. viduryje lankė Kuršo vyskupą, kuriam jis pranešė laimingą pilies steigimą ir statybą. Abu agresoriai labai džiaugėsi ir džiūgaudami nutarė Klaipėdoje steigti Kuršo vyskupijos monetų muštinę. (Žiūrėti: *Liv. UB I, Nr. 241*) Deja, šitas jų pasinešimas, kaip ir daugelis kitų, teliko fantazija ir Klaipėdoje nei Ordinas nei vyskupas negalėjo nei pusės fenigio nukalti, nes abudu vokiečių pareigūnai nemokėjo įvertinti žemaičių pasiprašinimo pajėgumo.

Pilis buvo statoma iš žemių ir rąstų Dangės išsiakojime, taip vadinamame "Aschhofe", mūsų laikų šv. Jono bažnyčios apylinkėje. Vėliau pradėta akmeninė

statyba parodė, kad žemė neišlaikys sunkios statybos. Todėl kitą vasarą buvo nartarta perkelti statybos vietą ant kalvos, buvusios Danės dešinės šakos pietų pusėje, arti prie Marių (Nemuno) kranto.

Kol naujoji pilis buvo pastatyta, Kuršo vyskupas pakartotinai lankėsi Klaipėdoje ir gyveno pirmoje, seniau pastatytoje pilyje ir joje signavo aktus, aiškiai pareikšdamas — "išleista Klaipėdos pilys, kuri buvo pirma pastatyta" — (gegeven to M. melborgh, do si jerst gebuet wart). — *WB I, Nr. 244*. Ir vasario 8 d. lotyniško teksto dokumentas aiškiai sako "acta sunt in castro Mimelenburch primitus aedificata" — *WB I, Nr. 245*. Kitame akte vėl pastebima, kad ir statybos medžiaga "dat holt der vorgemomed huser und des Barchvrides" — *WB I, Nr. 244* — buvo į naują statybos vietą perkelta. Ir *popiežiaus 1253 m. rugpjūčio 23 d. bulė* teigia "fratres... cuxta flumen... Memola... quoddam castrum cum gravissimis labribus et expensis de novo construere inceperunt". Be to, šios bulės data verčia išvesti, kad naujos pilies statybos vieta buvo ne vėliau 1253 m. birželio mėn. parinkta.

Smulkėnių žinių apie pilies statybos eigą neturime, tik *Karl v. Lövis of Menar* savo rašinyje "Zur Baugeschichte der Komtureien des D. Ordens in Kurland", p. 11 — 13, Ryga 1896, išvedė, kad 1254 m. Klaipėdos pilies statyba buvusi baigta.

14. PASTATO ISVAIZDA

Kaip Ryga buvo žemgalių, taip Klaipėda turėjo tapti žemaičių užkariavimo

baze ir Kuršo vyskupijos sostine. Todėl Klaipėda negalėjo būti eilinė Ordino pilis, bet iš karto buvo planuota ir statoma kom-tūrijos pilimi. Tam tikslui ji buvo erdvi, iš rąstų ir akmenų pastatyta. Pastatas buvo keturių kvadratiškai išrikiuotų sparnų su keturiais gynybos bokštais kampuose. Pilyje, kaip 16 a. brėžiniai parodo, nebuvo jokios, kaip Ordinas dažnai mėgdavo, demonstratyvios statybos; nei didingų bokštų, nei šaunių vartų, nei plačių langų, nei šiaip kokių architektūrinių priedų. Ji buvo plačios, niurios, lyg ir prie žemės priplaktos išvaizdos. Vakaruose buvo Marij (Nemuno) žiotys, šiaurėje tekėjo Dangė, o pietuose ir rytuose buvo platus griovis išvartytas. Atrodė, kad pilis stovėjo lyg kokiyoje saloje.

Kas norėtų su Klaipėdos pilimi arčiau susipažinti, teskaito be viršuje paminėtos "Zur Baugeschichte d. Komtureien des D. Ordens" dar:

1) Forstreuter, Dr. Kurt — *Landkarten als Quelle zur Baugeschichte*. Zur Geschichte der Ordensburg Memel. Altpreuss. Forschungen, 11/1934, psl. 188 — 196.

2) Semrau, Arthur — *Beiträge zur Topographie der Burg und der Stadt Memel im Mittelalter*, Mitt. d. Copernicus — Vereins, Nr. 37, 1927 psl. 89 — 116. Šis rašinys parodo pilies pamatų ir sienų brėžinius iš maždaug 1598 m.

3) Zurkalowski, Dr. Erich — *Faustskizze Memel um 1600*. Altpr. Monatschrift, 46, 1909, psl. 115.

15. DEL KLAIPEDOS VARDO

Klaipėdos vietovė yra mums dviem pavadinimais žinoma — Klaipėda ir Memel. Pastarasis buvo vokiečių iš lietuviško "Nemunas" sujauktas. Vokiečių burnoje Nemunas virto Memunas, Memula, Mimela ir tt. Septynių amžių begyje jis buvo įvairiai rašomas ir tariamas — Mimela, Mummel, Mehmela, Muhmmel, Memmell, Mühmel ir panašiai; Memelio rašybos yra kelios desimtos variantų. Galų gale vokiečiai sustojo prie žodžio Memel.

Lietuviams jis yra svetimas, yra vokiečių atneštas ir mūsų protėviams ugnimi ir kardu primestas. Kelius šimtmečius trukusioje baudžiavoje jie vargais negalais buvo prie jo pripratinti.

Lietuviai šią vietą vadino *Glaupeda* (castrum Memel, in samogitico Glaupeda: appellation LUB I, 5, 881; *Dietrich, Kurische Nehrung*, p. 30). Vėliau jos pavadinimas perėjo į *Cloypeda*, *Claupteda* ir sustojo prie Klaipėdos. Dr. Anyas knygoje "Sen-prūsų *Laisbės Kovos*" paduoda labai įdomią versiją ir kalba apie "žemaičių Klaipėdos pilies sunaikinimą" ir parašėte aiškina, kad "taip Klaipėda vadinama šaltiniuose". Bet kokiūse šaltiniuose Klaipėda vadinama Klaupėda ir kur tie šaltiniai randa, gerbiama Daktaras, gaila, taip ir nenurodė.

Naujasis vokiečių Rytų Europos tyrinė-jimas niekur neiškina klausimo dėl Klaipėdos vardo amžiaus. Niekur nespren-džiama problemos, koks aptartosios vietos

prie Danės žiočių vardas buvo pirmiau vartotas — ar Klaipėda ar Memel. Vietoj to, kio aiškinimo daugumas autorių skuba tvirtinti, kad žodis Klaipėda esąs kūrškos kilmės, bet nepajėgia šito itaigojimo nei kalbos, nei istoriniais dokumentais įrodyti. Esant tokiai padėčiai, tenka spresti dvigubą problemą:

1) Koks vardas buvo ankščiau vartojamas — ar Klaipėda ar Memel ir

2) ar vardas Klaipėda yra kūrškos, latviškos ar lietuviškos kilmės?

a) *Klaipėdos vietovardžio amžius*

Sembritzkio "Geschichte des Kreises Memel", p. 7 skaitome:

"... 1252 m. rugšėjo 1 d. buvo šalia Pois apylinkės, vienoje Klaipėdoje vadinamoje vietoje, Memelio pilis įsteigta..."

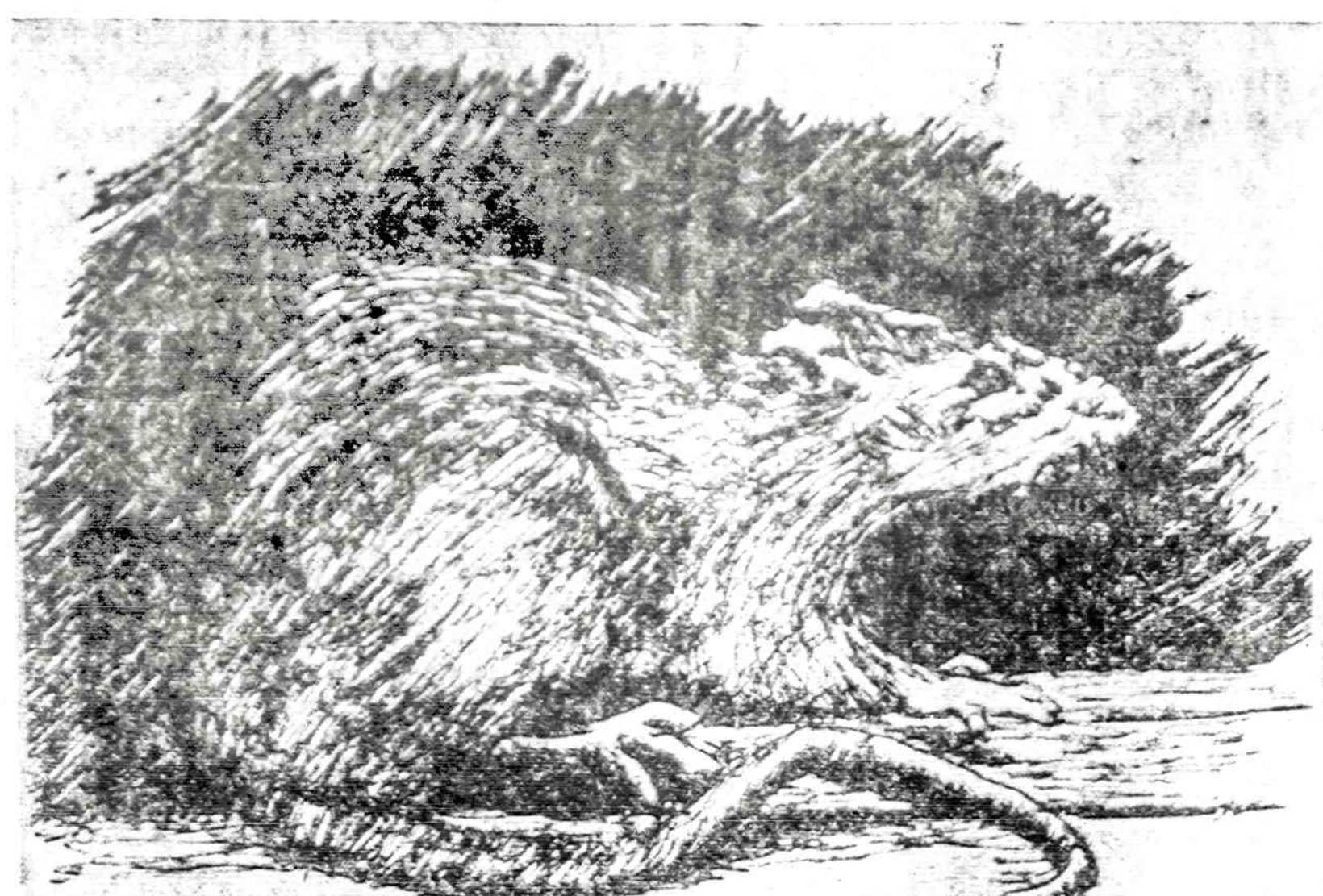
(... am 1. August 1252 wurde neben dem Gebiete Pois an einer Klajpede genannten Stelle die Memelburg gegründet...)

Iš Sembrickio žodžių reikia išvesti, kad aptartoji vieta jau prieš Memelio pilies steigimą buvo Klaipėda vadinama.

2) Ponas von Karp savo knygoje "Beitrag z. ältesten Geschichte des Memellandes..." rašo psl. 34 taip:

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį
"NAUJIENAS"

MENININKO R. KUBITZ 1971 KŪRINYS, PAVADINTAS "TA-CHUR"
Chicago pošto tarnautojas R. Kubitz, laisvalaikį pašventęs meno mokymais ir kūrybai, pavaizdavo būdingą Chicago gyvi, besiveisiančių visuose miesto kampuose ir net įstaigose.

Svarbus susirinkimas

Marquette Parko Lietuvių Namų Savininkų organizacijos narių susirinkimas įvyks rugsėjo 17 dieną 7:30 v. v. 6820 So. Washtenaw Ave. Salė bus atidaryta 7 val. Prašome visus, kurie norėtų sumokėti nario mokestį ar įstoti naujais nariais, atvykti 30 min. prieš susirinkimo pradžią. Bus spren-

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Ashland, Chicago, Ill. 60622. Tel. YA 7-5980

A. & L. INSURANCE & REALTY

A. LAURAITIS

INCOME TAX

4645 So. Ashland Ave. LA 3-8775

(Currency Exchange įstaiga) Pigūs automobilių draudimai.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavimas ir Taisymas

2646 West 69th Street Tel. REpublic 7-1941

BRIGHTON

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

INSURED
SAVINGS

Serving the Lithuanian Community 57 years with personal attention
4071 ARCHER AVE. (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
CHICAGO, ILLINOIS 60632 — TEL.: LA 3-8248

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKA

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629. • Tel. WA 5-2787

Didelis pasirinkimas įvairių prekių.
AUTOMOBILIAI, ŠALDYTUVAI, MAISTAS, PINIGAI.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

COSMOS GIFTS EXPRESS CORP.

MARQUETTE PARCELS SERVICE

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737

3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

Įvairių prekių pasirinkimas, motociklai, šaldytuvai, automobiliai, maistas, doleriniai sertifikatai.

V. VALANTINAS

MOVING — Apdraustas perkraustymas

Pigus ir sąžiningas pataravimas. Naujais kraustymo įrankiais. Ilgų metų patirtis.

AL NAUJOKAITIS

2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelat J. B. Končiaus knyga

ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS

404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.

Kieti viršeliai \$4.00, minkšti — \$3.00.

Įdomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas tremties vietas. Knygą pasiūsiame adresuotai, jei pasiūsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

pos Technologijos mokykla, kurioje bus mokoma Patologijos, Histopatologijos technikos, Klinikos chemijos ir kitų dalykų. Studentams baigusiems šios mokyklos vienerių metų kursą, yra duodami 40 semestro valandų užskaitai šio semestro įstaigose. St. Francis kolegijoje, Joliet, Ill., Edge-wood kolegijoje, Madison, Wis., taip pat Roosevelt ir De Paul universitetuose, Chicagoje. Ligoninė vadovauja sesuo M. Almarita. Į šią mokyklą priimanči studentai su 3 metų kolegijos išsilavinimu, atitinkanti šios mokyklos reikalavimus.

Stasys Kairys, Toronto, Ont., Canada, vadovauja Kanku ir skudučių ansambliui, kuris kartu su jaunimo ansambliu "Birbyne", vad. Dailios Viskontienės ir tautinių šokių grupe "Gintaras", vad. Ritos ir Juozo Karasieju, dalyvauja Kanados Lietuvių Dienų Programose. Šventėje taip pat dalyvauja Hamiltono mergaičių choras "Aidas", vad. sol. V. Verikailio ir tautinių šokių grupė "Gyvatara", vad. Genovaitės Breichmanienės. Iš Londono bus tautinių šokių grupė "Baltija", vad. Danos ir Miko Chaimauskų, taip pat Niagaros pus. tautinių šokių ir meno grupė, vad. Stasės Zubrickienės ir Jeronimo Bieliūno. Šventė įvyks spalio 9 — 11 d. St. Catherine's mieste.

Rašyt. Juozė Vaičiūnienė vasarą praleido Union Pier, Mich., lietuviškose vasarvietėse ir šiomis dienomis grįžti Chicago. Ruošiantis Tautinių šokių šventei, kuri įvyks sekančiais metais, jos parašyta knyga "Tautinių šokių švenčių taktis" yra aktualiausias leidimas. Neseniai buvo išleistas jos naujų eilraščių rinkinys.

Ponia Mary Adams, ilgametė Naujienų skaitytoja, buvo atvykusi ilgesniam laikui pas savo dukterį, gyv. Lombard, Ill. Artėjant rudens metui, grįžo į savo namus, West Hollywood, Fla.

George Remkus, Clarendon Hills, Ill. yra savininkas Hinsdale gyvulių kapinių. Ši rėta verslo šaka yra įdomi įvairiais interesantų patarnavimo reikalavimais.

AFC Mike A. Petrikėnas sėkmingai baigė jauno kareivio apmokymą ir paskirtas į Shepard aviacijos bazę Texas vals tijoje medicinos reikmenų specialisto pareigoms ir lavinimuisi. Jis yra baigęs La Salle aukšt. mokyklą ir mokėsi kolegijoje. Tėvai gyvena Bridgeport apylinkėje.

Stan Balskus vadovauja ir moko Bridgeport apylinkės jaunųjų beisbolo komandą Yankees, kuri yra apylinkės nugalėtoja. Paskutines rungtynes stebėjo virš 600 žiūrovų. Tą komandą globoja lietuviš-

Romos gatvėse dažnai galima pamatyti ir vienuolius, važinėjančius motociklais.

HELP WANTED — MALE

Darbininkų Reikia

LAY OUT MAN

Structural Steel Shop.

Requires experienced shop lay out man.

Call 846-2636

8947 S. State St., Chicago, Ill.

CROWN & BRIDGE

DENTAL TECHNICIAN

Top salary. Benefits. Pleasant working conditions.

If interest call

RO 4-4500

FURNITURE AND FIXTURES

Rakandai ir įrenginiai

PARDOVAM

IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI

10% iki 50% nuolaida. Galima pirkti talimus ir išsimokėti. Aptarnauja lietuviai.

SOUTHWEST FURNITURE CO.

TEL. GR 6-4421

6200 So. WESTERN AVE.

RENTING IN GENERAL

N u o m o s

ISNUOMOJAMAS 4 kambarių butas

pirmam aukšte, Nebrangiai. Tyki aplinkė. Skambinti

WE 5-5114.

ISNUOMOJAMA 4 KAMBARIŲ, naujai atremontuoti, gazo šiluma, 46-tos

ir Honore apylinkės. Skambinkite

776-6526.

ka Union Federal taupymo ir skolinimo bendrovė.

♦ Buv. Lietuvos Policijos Tarnautojų Klubas "Krivulės"

rengia Rudeninį banketą, kuris įvyks 1971 m. rugsėjo mėn. 18 d. 7:30 val. vak. Balio Pakšto svetainėje, 3801 So. California Ave. Bus šalta ir šilta vakarienė, įvairi ir trumpa programa, veiks bufetas ir dovanų paskirstymas laimingiesiems, o B. Pakšto kapela geros šokėjams. Visas pelnas skiriamas nepr. Lietuvos policijos prisiminimų knygai išleisti. Maloniai kviečiame atsilankyti ir tuom pačiu paremti leidžiamą knygą. Buks 5 dol.

Klubo "Krivulės" Valdyba

(Pr.)

♦ Lietuvių Moksleivių Sporto šventė

įvyks rugsėjo mėn. 19 d., Chicagoje, Marquette Parko stadione, So. Kedzie ir Marquette Rd. kampa. Šventės programa: 10:30 val. registracija, 11:00 val. lengvoji atletika (trumpi bėgimai, šokimas ir aukštis ir toli, rutulio stūmimas, beisbolo kamuoliuko metimas, 1:00 val. šventės atidarymas — paradas, 2:00 val. krepšinis ir tinklinis, 3:00 val. futbolas, 3:30 val. tinklinis tėvai - vaikai, Marquette Parkas prieš Lemontą. Vaikų šventės uniforma turi būti balta - mėlyna.

Visi lietuviai moksleiviai prašomi šventėje dalyvauti. Visa lietuvių visuomenė prašoma atsilankyti į šventę.

Kviečia rengėjai:

JAV LB Vidurio Vakarų Apygardos Valdyba

♦ Tradicinis Nėrijos Jūro Skaucų Tuntio Tėvų Komiteto rengiamas Rudens vakaras įvyks

šeštadienį, rugsėjo 25 d., Balio Pakšto salėje. Pradžia 7:30 val. vakaro. Visi maloniai kviečiami atsilankyti. Staliukai rezervuojami pas p. Prancevičienę tel. PR 6-2191 arba pas p. Jovarauskienę tel. 739-0510. (Pr.)

LEISKIM

VAIKUS

LIETUVISKON

MOKYKLON!

♦ Naujienų Sukaktuvinis Banketas su programa ir šokiais įvyks š. m. spalio 31 d., sekmadienį, 4 val. p. v. F. V. F. V. salėje, 7254 W. 63rd St., Argo, Ill. Visa lietuviška visuomenė maloniai yra kviečiama dalyvauti. Dėl rezervacijų prašoma rašyti į Naujienas, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 arba skambinti HA 1-6100. Vakarienė su kokteiliu \$8.00 asmeniui.

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE

Namai, Žemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE

Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMAS ILGIEMS TERMINAMS IR ZEMAIS NUOSIMCINIAIS MENEŠIMOKĖJIMAI

DEL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITES Į

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ VALDYMAS — NOTARIATAS — VERTIMAI

[VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMO AGENTŪRA]

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

PARDOVAMAS

30 x 135' sklypas su 2 mašinų garažu

ant jo geroje Archer ir Harlem Ave. apylinkėje. Išgrįstas skersgatvis.

Rašyti:

NAUJENOS, Box 178

1739 So. HALSTED ST.

CHICAGO, ILL. 60608

PRIVACIAI PARDOVAMAS 2 butų

medinis namas Evergreen Parke. Po

4:00 val. vak. skambinti telef.

GA 3-9849.

PARK FOREST

Colonial 4 Bedroom House, 2 1/2 Baths.

Family room, Screened Porch, 2 Car

Garage, Large lot.

\$45,500

Call 748-3208

MARQUETTE PARK

Beautiful brick 3 flat, 16 years old.

Brick 2 car garage.

Custom interiors, many extras.

Priced to sell.

C A L L

687-4707 after 6 P. M.

6 1/2 ROOM CAPE COD

on 47' lot, gas hot water.

Garage, finished basement.

Near 55th and Western.

776-5611

RIVER WOODS —

DEERFIELD AREA

4 bedrooms, 2 1/2 baths, large dining

area, large family room, fireplace,

radiant heat, heated 2 car garage, on

2 acres.

\$55,000.

BY OWNER — 945-3093

ELMHURST — BY OWNER

4 bedrooms, brick cape cod on corner

lot, 2 full baths, finished family room

in basement, central air cond., over-

sized 2 car garage. Carpeting and

draper. plus extras.

Ex. cond. \$34,800.

CALL 834-8508.

LEMONTE — Savininkas parduoda

4 butų mūrinius apt. namus. Kaina

\$58,000. Skambinti

tel. 775-1163 arba 656-4654.

MARQUETTE PARKE savininkas parduoda

gera, naujai išdekoruota 5 kam-

barių mūrini namą, kabintinė virti-

vas, dviejų automobilių mūrinių gara-

žas. Apžiūrėti ir skambinkite

925-0520.

MORINIS 16 metų 4 kambarių. Na-

mas geras ir pigus. PR 71-os ir

Francisco. Tel. PR 8-9616.

CICERO — BY OWNER

2 FLAT BRICK

3 bedrooms upstairs, 2 bedrooms

down. Full basement 2 separate heat-

ing units, 2 car garage. Convenient

location. \$28,000.

1816 S. 48th COURT

656-2543

ROOMY

7 Room house in Austin. Auto-

ČIA DOLERIS SAUGUS

4 BUTŲ gražus mūras ir 4 auto

mūro garažas. Naujas gazo šildymas.

Aluminiūm langai. Prie Maria High.

— \$42,700

LIUKSUS 2 BUTŲ — 20 metų mū-

ras. Radiant šildymas. Garažas. Pui-

ki gatvė — blokas į pietus nuo parko.

— \$41,000.

SKLYPAS 30' su garažu prie Mar-

quette Parke. — \$10,500.

TVIRTŲ DU MŪRAI greta ant pla-

taus sklypo duoda \$1,400 pajamų

kas mėnesį. Centralinis alyva šildy-

mas, daug medienos, mažai taksai už

abu. \$47,900.

SVEIKAS MEDINIS modernus vi-

dujų graži gatvė, arti Maria HS, dide-

lė šeima ir pajamos. Platus skly-

pas. \$18,600.

9 KAMBARIŲ MŪRAS. Patogi vie-

ta, rami gatvė, arti parko. \$18,950.

Valdis Real Estate

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

2 PO 4 MORINIS, skolas ir pasto-

gė, centrinis šildymas, garais, Brigh-

ton Parke.

2 PO 5 MEDINIS ir šalia tuščias

sklypas, 41-ma ir Cambell.

POKUS BUNGALOW, trengius

skolas, garais. Tuoji galima užimti

777a prie California Ave.

MAISTO KRAUTUVĖ ir 2 butai

Brighton Parke.

3 BUTAI ir bižlo patalpa Mar-

quette Parke.

VALGYKLA su namu ir visais įren-

gimais. Jūdi vieta.

ŠIMAITIS REALTY

2951 WEST 63 STREET

436-7878

6 BUTŲ MORINIS, gerame stovje,

platus sklypas, geros pajamos. 54 ir

damai apylinkės. — \$38,000.

LABAI GERAS 10 butų mūras. 2

automobilių mūrinių garažas, Marquette

Parke. — \$38,000.

10 BUTŲ mūras, šum. langai, šil-

gazi, Gražus pastatas. Apylinkė

62-ra ir Talman. Tik \$79,500.

1 1/2 AUKŠTO 12 metų mūrinis, šil-

uma gazi, centrinis vėsinimas, gražiai

įrengtas rūšis, 2 auto garažas, beveik

visas sklypas. Apylinkė 47-tos ir

Pulaski. \$37,500.

2 PO 5 MORINIS. Nauja šiluma su